

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ¹

Олександр Піріашвілі²

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-126-8-65>

В умовах відкритої національної економіки повномасштабна модернізація та відповідне підвищення продуктивності праці на залізничному транспорті в сучасних умовах реформування сектору можливо лише на основі залучення значних обсягів капітальних інвестицій в зазначений сектор виробничої інфраструктури країни за рахунок як внутрішніх джерел, так і зовнішніх джерел фінансування капітальних інвестицій.

Крім того, як зазначає в своїй роботі В. Кондрат'єв, зокрема: «**Інфраструктура** – це найбільш важливий довгостроковий об'єкт інвестування в будь-якій країні. Капіталовкладення в цю сферу визначають якість життя населення на 20-30 років наперед. Тому необхідно відмовитися від залучення приватних іноземних інвестицій та перейти до змішаної моделі за участю держави та приватного сектору в проєктуванні, будівництві і, можливо, в управлінні інфраструктурними об'єктами» [1, с. 24].

В рамках даного часткового дослідження слід зазначити, що **інвестиційна діяльність** підприємства (в нашому випадку – це залізнична компанія АТ «Укрзалізниця») не є операційною діяльністю

¹ Публікацію підготовлено в рамках виконання НДР відомчої (прикладної) теми: «Розвиток конкуренції в секторах транспортної та енергетичної інфраструктури України» (Державний реєстраційний № 0119U001811)

² Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України», Україна

цього підприємства (тобто основною діяльністю підприємства), що обумовлює вибір певних методів оцінки конкурентоздатності вітчизняної залізничної компанії АТ «Укрзалізниця» в сучасних умовах реформування галузі.

До того ж слід підкреслити важливість чіткого тлумачення економічного терміну **«конкурентоздатність»**, зокрема, в роботі [2] наводиться наступне: «...конкурентоздатність – це здатність певного об'єкта (товару, підприємства, регіону, країни) витримувати конкуренцію порівняно із аналогічними об'єктами на ринку... Таким чином, конкурентоздатність є категорією, яку в більшій мірі слід застосовувати до об'єктів, які вже діють на ринку...».

До того ж, як зазначають експерти, слід наголосити на необхідності врахування сектору національної економіки, до якої належить суб'єкт господарювання, адже різниця в методах оцінки конкурентоспроможності підприємств промисловості, сільського господарства, сфери послуг та цифрової економіки може бути суттєвою [3, с. 30].

Таким чином, пропонуємо застосування динамічних методів аналізу та оцінки інвестиційної діяльності щодо підвищення конкурентоздатності підприємств, що базуються на аналізі та оцінці ключових економічних показників залізничної компанії в динаміці щодо інвестиційного забезпечення підвищення конкурентоздатності залізничного транспорту України. Також пропонуємо в рамках даного часткового дослідження, що з метою підвищення рівня конкурентоздатності секторів виробничої інфраструктури національної економіки, необхідно застосовувати комплексний та системний підходи щодо *формування та розробки концепції, стратегії та програм розвитку* залізниць в умовах інтеграції в європейський економічний простір.

Так, в рамках даного дослідження попередньо встановлено, що основним конкурентом залізничного транспорту на ринку вантажних перевезень в Україні виступає автомобільний транспорт, тобто мова йде про міжгалузеву конкуренцію, як рівень ділової конкуренції в країні. Можна стверджувати, що залізничний транспорт в сучасних умовах на державному рівні може конкурувати тільки з іншими видами транспорту (автодорожній, морський, річковий). Однак основним конкурентом залізничного транспорту за обсягами вантажних перевезень є, звичайно ж, автомобільний транспорт.

Крім цього, на сучасному етапі розвитку вітчизняна залізниця може конкурувати із зарубіжними країнами на ринку залізничних перевезень тільки за умови порівнянності наведених нижче ключових, на нашу

думку, показників (соціальних, економічних, інноваційних та інших факторів), тобто тут йде мова про міжнародну конкуренцію на ринку транспортних послуг.

Таким чином, **конкурентоздатність залізничного транспорту** країни на сучасному етапі розвитку залежить, на нашу думку, від наступних груп факторів, а саме:

- технічного стану рухомого складу, зокрема, локомотивів, вантажних і пасажирських вагонів;
- наявність у складі залізничного транспорту швидкісних і високошвидкісних поїздів;
- технічного стану залізничних колій;
- швидкості доставки вантажів та пасажирів до кінцевих пунктів призначення;
- швидкості завантаження та розвантаження вантажів, що перевозяться;
- комфортність в обслуговуванні пасажирських перевезень;
- вартість перевезення вантажів та пасажирів;
- служби, яка забезпечує надійність роботи залізничного транспорту;
- кваліфікації кадрового складу на залізничному транспорті;
- підготовки кадрового складу всіх категорій.

Також відзначимо, що якість всіх цих складових залежить від відповідних обсягів фінансування інвестицій в розвиток залізничного транспорту країни та ефективності їх використання на всіх рівнях управління (менеджменту) цим сектором виробничої інфраструктури економіки країни.

У зв'язку з цим розвиток *конкуренції* на сучасному етапі, як *інституту* в контексті економічних реформ, на залізничному транспорті України в умовах одночасно демонополізації та інтеграції цього сектора виробничої інфраструктури країни слід розглядати в контексті підвищення ефективності роботи залізничного транспорту в цілому. *По-перше*, в рамках даного дослідження конкуренцію на залізничному транспорті розглядаємо всередині країни в порівнянні з іншими видами транспортних послуг, наприклад, автомобільним транспортом, тобто міжгалузева конкуренція на ринку транспортних послуг. *По-друге*, в сучасних умовах міжнародної, зокрема, європейської інтеграції зіставляти слід з залізничними перевезеннями в країнах-членах Євросоюзу, тобто міжнародна конкуренція на ринку транспортних послуг.

Список використаних джерел:

1. Кондратьев В. Инфраструктура и экономический рост. *Мировая экономика и международные отношения*. 2011. № 11. С. 24.
2. Похильченко О.А., Крикавський Є.В. Конкурентоздатність: ознаки та чинники формування. *Вісник Хмельницького національного університету Економічні науки*. 2009. № 5. Т. 3. С. 267–270. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_5_3/pdf/267-270.pdf (дата звернення: 17.09.2021).
3. Рибаківа Т.О., Осипчук А.В. Особливості оцінки конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку. Економіка, фінанси, облік та право в Україні та світі : зб. тез доповідей міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 10 лютого 2021 р. Полтава : ЦФЕНД, 2021. С. 30.